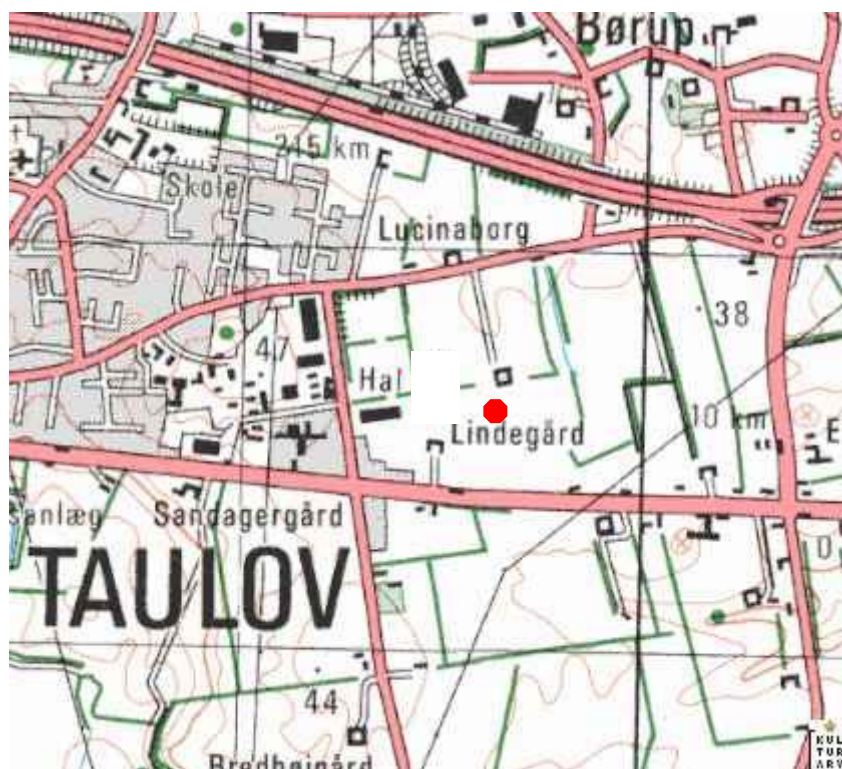

Bygherrerapport vedrørende VKH 6830, Lindegård 2 **Taulov Sogn, Elbo Herred, Vejle Amt**

Sted nr. 17.03.04
KUAS j.nr. FOR 2003-2122-1111

**Arkæologisk undersøgelse af bebyggelsesspor fra jernalderen
i forbindelse med parcelhusbyggeri jf. lokalplan 252
ved Niels Bohrs Vej, Taulov
Udgravningsleder mag. art. Charlotte Abildgaard Paulsen
for Vejle Museum
november 2005-januar 2006**

1. Resumé:	2
2. Undersøgelsens forhistorie	2
3. Administrative data	2
4. Udgravningsmetode.....	3
5. Udgravningens resultater.....	4
6. Landskabet	6
7. Fremtidigt arbejde.....	6
8. Anlægsliste	7
9. Fundliste	10
10. Bilag	10

1. Resumé:

Undersøgelse af bebyggelsesspor med en del stolpehuller og kogestensgruber. Dele af et hegnsforløb kunne følges, men ingen erkendbare strukturer. Datering til jernalder.

2. Undersøgelsens forhistorie

Det undersøgte areal er ejet af Fredericia kommune, som planlægger at etablere parcelhuse i området omkring Niels Bohrs Vej i Taulov. Arealet er omfattet af Fredericia kommunes lokalplan nr. 252.

I september 2005 blev der lavet en arkæologisk forundersøgelse ved Bjørnar Måge og Peter C.M. Deichmann for Vejle Museum. Journalnummeret for denne undersøgelse er VKH 6782.

I forbindelse med forundersøgelsen stødte man på en række stolpehuller i den nordvestlige del af "Delområde II" på lokalplan nr. 252. Området ligger nordøst for gården Lindegård. Man valgte at udvide søgegrøfterne lidt for at forsøge at afgrænse området med spor efter forhistoriske aktiviteter. Der blev ikke fundet nogle genstande, der kunne tidsfæste de forhistoriske spor ved forundersøgelsen.

Det blev efterfølgende indstillet til bygherren, at der blev foretaget en egentlig arkæologisk undersøgelse af området, da de fundne stolpehuller kunne tyde på en mindre forhistorisk bebyggelse på stedet.

Formålet med den arkæologiske undersøgelse var at afgrænse de fundne bebyggelsesspor og få rede på bebyggelsens form og datering.

3. Administrative data

Den arkæologiske undersøgelse er gennemført i henhold til Museumsloven af 7. juni 2001.

§ 23 (uddrag).

Kulturministeren og de statslige og statsanerkendte museer skal gennem samarbejde virke for, at væsentlige bevaringsværdier sikres for eftertiden

§ 25 (uddrag).

Bygherren eller den, for hvis regning et jordarbejde skal udføres på landjorden, kan forud for igangsætning af arbejdet anmode vedkommende kulturhistoriske museum om en udtalelse.

Stk. 2

..... Den nævnte udtalelse skal endvidere tilkendegive, hvorvidt det i givet fald vil være nødvendigt at gennemføre en arkæologisk undersøgelse m.v.

§ 27 (uddrag).

Den arkæologiske kulturarv omfatter spor af menneskelig virksomhed, der er efterladt fra tidligere tider, dvs. strukturer, konstruktioner, bygningsgrupper, bopladser, grave og gravpladser, flytbare genstande og monumenter og den sammenhæng, hvori disse spor er anbragt.

Stk. 2.

Findes der under jordarbejdet spor af fortidsminder, skal arbejdet standses, i det omfang det berører fortidsmindet.....

Stk. 4.

Udgiften til den arkæologiske undersøgelse afholdes af den, for hvis regning jordarbejdet skal udføres.

Undersøgelsen er udført af Vejle Museum, Flegborg 13, 1.tv., 7100 Vejle. Alle fund og optegnelser i forbindelse med undersøgelse opbevares på museet.

Undersøgelsen betales af Fredericia Kommune, Rådhuset, 7000 Fredericia.

En mindre gravemaskine til muldafrømning blev leveret af Davidsen Partnere A/S, Fredericia.

Den arkæologiske undersøgelse på stedet blev foretaget i perioden 01.11.05 – 16.11.05. Udgravningsleder var mag. art. Charlotte Abildgaard Paulsen med udgravningsassistent stud. mag. Brit Vibe Smidt.

Udgravningen fandt sted i efterårsperioden. Vejret var både tørt med sol og blæsende med regn og slud.

Arbejde i udgravningsfeltet i regn og slud (16-11-05).

4. Udgravningsmetode

Ved den arkæologiske undersøgelse blev der lavet et udgravningsfelt i området omkring tre af forundersøgelsens søgegrøfter. Mulden blev fjernet med en gravemaskine, så man kunne nå ned til undergrundsjorden.

Når muldlaget er væk, kan man på jordoverfladen se spor efter de aktiviteter, som både dyr og mennesker har haft på stedet gennem tiden. Hver gang nogen har gravet et

hul og derved flyttet rundt på jorden, vil jorden på det sted have en lidt mørkere farve end undergrunden. En dyregang vil på den måde vise sig som en mørk streg mod undergrunden. Et hul, gravet af et menneske, vil være en mørk plet.

Ved udgravningen afmærkes alle mørke pletter, som regnes for menneskeskabte. Derefter bliver alle de afmærkede plamager tegnet.

Arkæologerne opdeler de menneskeskabte pletter i forskellige grupper. Alle pletter kaldes for anlæg. Større anlæg kaldes som regel for gruber. I gruber kan man have nedgravet affald eller lavet mad. Sidstnævnte kaldes kogestensgruber. Man har gravet et hul og tændt et stort bål. I bålet har man lagt sten til opvarmning. Når bålet er brændt ned, "graver" man en noget mad, der skal tilberedes, ned mellem de varme sten. Det hele dækkes til med jord, og retten "grubesteger", til den er færdig.

En anden betegnelse er "stolpehuller". Ordet er lidt misvisende. Der er nemlig tale om et hul, der er fyldt op.

Når et anlæg er tegnet i fladen, graver man halvdelen af det væk. Dette kaldes "at snitte". På den måde kan man se, hvor dybt anlægget har været. Man laver en profil. Profilen bliver også tegnet, og man beskriver jordlagene. På den måde kan man blandt andet finde ud af, hvilke "stolpehuller", der hører sammen og måske danner resterne af et hus.

Ved Niels Bohrs Vej var det samlede udgravningsområde på omkring 1800 m². Udgravningsfeltet her blev tegnet med målebånd og tommestok, nivelleret og fotograferet. Al fotografering foregik med digitalkamera. Udvalgte anlæg blev snittet med spade, skitseret på profiltegning og fotograferet.

Udgravningsfeltet tegnes, set fra vest (08-11-05)

5. Udgravningens resultater

Der var omkring 200 anlæg i udgravningsfeltet (incl. nogle anlæg fra forundersøgelsen), fordelt på stolpehuller, kogestensgruber og enkelte aflange fyldskifter. Heraf er 44 anlæg blevet undersøgt.

Der viste sig fem stolpeforløb bestående af 5 -11 stolpehuller på række, alle orienteret øst-vest. Forløbene kunne følges over ca. 9 -17 m. Et af forløbene fortsatte dog uden for undersøgelsens område.

Spredt over området fandtes resterne af 18 kogestensgruber opfyldt med ildskørnede sten og stærkt trækulsblandet jord.

Stolperækker "Hegn L" (nederst) og "Hegn K" (øverst th)(08-11-05).

Snittet stolpehul A7 i "Hegn K" (14-11-05).

Snittet kogestensgrube A19 (14-11-05).

Der blev fundet i alt 15 keramikskår (VKH6830X2, -X3 og -X5) i tre forskellige anlæg på pladsen. Skårene er ikke umiddelbart karakteristiske for nogen særlig periode, men der er rimelig sandsynlighed for, at de er fra en periode af jernalderen. I alt er der registreret seks genstandsnumre i forbindelse med undersøgelsen.

Vejle Museum har tidligere lavet undersøgelser i området. Omkring Lucinaborg nord for den netop undersøgte plads udgravede man i 1995 sporene af en mindre landsby med tre gårde fra perioden ældre romersk jernalder. I 2000 blev der udgravet sporene af yderligere en stor gård fra samme tidsperiode.

På en af nabomarkerne er der i 2000 undersøgt en plads, der ligner den netop undersøgte plads. På nabomarken fremkom der også en del stolpehuller og kogestensgruber. Dele af et hegnsforløb kunne følges, men der var ingen erkendbare strukturer. Denne plads blev dateret til jernalderen.

Konklusionen for den arkæologiske undersøgelse på lokaliteten er, at området har været genstand for menneskelig aktivitet over en periode i forhistorisk tid - sandsynligvis den yngre del af jernalderen. Sporene fra denne plads og fra nabomarken er nemlig forskellige fra fundene gjort længere mod nord, som dateres til den ældre del af jernalderen.

Man har ikke opført egentlige bygninger på stedet. Området kan have været delt op i forbindelse med nogle aktiviteter, heraf de mange stolpeforløb, der tolkes som hegn med en endnu ukendt funktion. Der har været madlavningsaktiviteter omkring kogestensgruberne.

6. Landskabet

Lokaliteten findes på 4 cm kort: 1213 II NV. Den ligger på kote 35. Terrænet er flad mark med læhegn rundt omkring. Muldlaget over feltet er målt til 40-55 cm. Undergrunden er let leret til meget leret sand med stedvise gruslommer.

Området er udlagt som landbrugsjord. Marken var lige blevet pløjet uden om arealet for den arkæologiske undersøgelse. Dette vanskeliggjorde forholdene lidt for gravemaskinen, der havde lidt svært ved at køre i den nypløjede jord.

7. Fremtidigt arbejde

Efter den arkæologiske undersøgelse vurderes det, at lokaliteten er færdigundersøgt. Lokaliteten har ikke potentiale til nogen videre formidling eller publicering.

Vejle Museum d. 6. februar 2006

Mag. art. Charlotte Abildgaard Paulsen

8. Anlægsliste

Anlæg nr.	Type	Beskrivelse	Del af Sign. Dato anlæg		
A1	Stolpehul.	Dybde 27 cm. 1: mørk gråbrun/gul, heterogent meget leret sand m. en del trækulsnistre. 2: gråbrun/gul, het. MLS m. få trækulsnistre. 3: lysegult/lys gråbrun, het. MLS.	„Hegn L“	BVS	10-11-05
A2	Stolpehul.	Dybde 47 cm. 1: mørk gråbrun/gul, het. MLS m. en del trækulsnistre. 2: lys gråbrun/gul, het. MLS m. få trækulsnistre.	„Hegn L“	BVS	10-11-05
A3	Stolpehul.	Dybde 40 cm. 1: mørk gråbrun/gråbrun/gul, het. MLS m. trækulsstykker. 2: dyregang, gråbrun. 3: rødbrændt/ gråbrunt, het. LS. 4: dyregang.		BVS	10-11-05
A4	Fyldskifte.	Dybde 10 cm.		BVS	10-11-05
A5	Stolpehul.	Dybde 37 cm. 1: gråbrunt/gult het. LS m. en del trækulsnistre. 2: mørk gråbrun/gul/sort, het. LS m. en del trækulsnistre. 3: lys gråbrun/gul het. LS m. få trækulsnistre.	„Hegn L“	BVS	10-11-05
A6	Fyldskifte.	Dybde 3-5 cm.		BVS	10-11-05
A7	Stolpehul.	Dybde 18 cm. 1: Rødbrændt/gråbrunt het. LS m. spredte trækulsstykker og -nistre. 2: grålig hårdtbrændt skal, metalagtig. 3: gråbrun/ gul het. MLS m. enkelte trækulsnistre.	„Hegn K“	BVS	10-11-05
A8	Stolpehul.	Dybde 18 cm. 1: gråbrun/gult het. LS m. trækulsnistre og -stykker. 2: lys gråbrun/gul het. LS.	„Hegn K“	BVS	10-11-05
A9	Kogestensgrube.	Dybde 28 cm. Flad bund, skrå side. Top: gråbrun LS m. trækulsnistre. Spredte kogesten i fylden ved jordafrømning. Bund: stærk trækulsblandet sort LS m. mange stærkt opløste ildskørnede sten.		BVS	10-11-05
A10	Stolpehul.	Dybde 22 cm. Mørk gråbrun/gråbrun/gul het. MLS. Det omkringliggende sand er mere leret end selve anlægget.	„Hegn Det J“	BVS	10-11-05
A11	Stolpehul.	Dybde 21 cm. Gråbrun/gul/mørk gråbrun het. MLS. Det omkringliggende sand er mere leret end selve anlægget.	„Hegn J“	BVS	10-11-05

Bygherrerapport for VKH 6830, Lindegård 2

A12	Stolpehul.	Dybde 25 cm. Gråbrun/gul het. MLS m. få trækulsnistre. Det omkringliggende sand er mere leret end selve anlægget.	"Hegn J"	BVS	10-11-05
A13	Stolpehul.	Dybde 18 cm. 1: mørk gråbrun/gul het. LS. 2: gul/lys gråbrun het. MLS.	Måske "Hegn J"	BVS	10-11-05
A14	Stolpehul.	Dybde 17 cm. Gråbrun/gult het. MLS. Det omkringliggende sand er mere leret end selve anlægget.		BVS	14-11-05
A15	Stolpehul.	Dybde 13 cm. Gråbrun/lys gråbrun/gult het. LS. Det omkringliggende sand er mere leret end selve anlægget.		BVS	14-11-05
A16	Stolpehul.	Dybde 25 cm. 1: gråbrun/mørk gråbrun/ gult het. LS m. få trækulsnistre. 2: lys gråbrun/gult het. MLS.		BVS	14-11-05
A17	Stolpehul.	Dybde 20 cm. 1: Gråbrun/gult het. MLS m. få trækulsnistre. 2: ildskørnet sten.		BVS	14-11-05
A18	Stolpehul.	Dybde 32 cm. 1: mørk gråbrun/ gråbrun/gul het. MLS m. nogle trækuls-nistre. 2. Gråbrun/ gult het. MLS.		BVS	14-11-05
A19	Kogestensgrube.	Dybde 20 cm. Let skrånende sider. Bund: sort, trækulsfyldt lag, ca. 10 cm tykt. Top: mørk gråbrun/ mørk gult het. LLS m. mange ildskørnede sten i str. Fra 5 - 20 cm i diameter.		BVS	14-11-05
A20	Stolpehul.	Dybde 30 cm. 1: gråbrunt, mindre het. LS. 2: lysegråt lerlag i bund af (1), 1 cm tykt. 3: gråbrun/ gul het. LS.		BVS	14-11-05
A21	Stolpehul.	Dybde 20 cm. Lys gråbrun, homo. LLS.		BVS	14-11-05
A22	Stolpehul.	Dybde 39 cm. 1: mørk gråbrun/gråbrun/gult, het. LS. 2: lys gråbrun/gult het. LS. 3: sten, dia. 18 cm.	Hegn N	BVS	14-11-05
A23		Ej beskrevet eller snittet.		BVS	14-11-05
A24	Kogestensgrube og fyldskifte.	Ingen afgrænsning ml. fyldsk. & grube. Dybde 35 cm. Jævnt skrånende sider mod afrundet bund. Mørk gråbrun/ gråbrun, het. LLS m. enkelte trækulsnistre. En del ildskørnede sten i fylden i overjorden.		BVS	14-11-05
A25	Fyldskifte.	Dybde 14 cm. Mørk gråbrun/gult het. LS.		BVS	14-11-05

Bygherrerapport for VKH 6830, Lindegård 2

A26	Stolpehul.	Dybde 40 cm. Gråbrun/brun/gult het. LLS m. en smule trækulsnistre.	"Hegn N"	BVS	14-11-05
A27	Stolpehul.	Dybde 32 cm. 1: mørk gråbrun, næsten homo. LS m. få trækulsnistre. 2: gråbrun/gult het. LLS.	"Hegn N"	BVS	14-11-05
A28	Stolpehul.	Dybde 33 cm. 1: mørk gråbrun/ gråbrun, het. MLS m. enkelte ildskørnede sten i toppen af fyldet. 2: lys gråbrun/gult het. LS. 3: ildskørnede sten, 10 cm i dia. 4: ildskørnet sten, 20 cm i dia.	"Hegn N"	BVS	14-11-05
A29	Fyldskifte.	Dybde 5 cm. Gråbrun/gult het. LS.		BVS	14-11-05
A30	Stolpehul.	Dybde 17 cm. Mørk gråbrun, næsten homo. LS.		BVS	14-11-05
A31	Stolpehul.	Dybde 30 cm. Mørk gråbrun/gråbrun, næsten homo. LS m. få trækulsnistre.	"Hegn M"	BVS	15-11-05
A32	Stolpehul.	Dybde 35 cm. Mørk gråbrun/gult het. LS m. en del småsten.	"Hegn M"	BVS	15-11-05
A33	Stolpehul.	Dybde mangler. 1: gråbrun/gult het. LS m. få trækulsstykker. 2: lys gråbrun/gult het. LS.	"Hegn M"	BVS	15-11-05
A34	Stolpehul.	Dybde 35 cm. Gråbrun/gult het. LLS m. en del småsten.	"Hegn M"	BVS	15-11-05
A35	Fyldskifte.	Dybde 45 cm. Mørk gråbrun næsten homo. LS m. trækulsstykker og -nistre samt få stykker rødbrændt ler. Hullet er næsten tømt.		BVS	15-11-05
A36	Fyldskifte.	Dybde 29 cm. 1: gråbrun/gult, het. LLS m. enkelte trækulsnistre. 2: lys gråbrun/gråbrun/gult, het. LLS.		BVS	15-11-05
A37	Fyldskifte.	Dybde 7 cm. Mørk gråbrun/gråbrun/gult het. LLS.		CAP	15-11-05
A38	Fyldskifte.	Dybde 5 cm. Gråbrun/lys gråbrun/gul, het. LLS.		CAP	15-11-05
A39	Kogestengrube.	Dybde 8 cm. Sort fyld m. få ildskørnede sten. LLS Jf. andre kogestensgruber, anses anlægget for bunden af en sådan.		BVS	15-11-05
A40	Fyldskifte.	Dybde 5 cm. Mørk gråbrun/gråbrun, het. LLS, formentlig dyregange.		CAP	15-11-05
A41	Kogestensgrube.	Dybde 6 cm. Sort fyld m. en stor ildskørnet sten. LLS. Tolkning som A39.		BVS	15-11-05
A42	Stolpehul.	Dybde 21 cm. Mørk gråbrun/gråbrun/gult het. LS.		BVS	15-11-05

VKH6782A193 Stolpehul	Dybde 34 cm. Mørk gråbrun/gult het. LS m. rødbrændt ler og spredte trækuls-nistre.	BVS	14-11-05
VKH6782A195 Stolpehul	Dybde 50 cm. Mørk gråbrun/gråbrun, næsten homo. LS m. få trækulsnistre.	BVS	15-11-05

9. Fundliste

Fund nr.	Beskrivelse	Anlæg	Sign.	Dato
VKH6830X1	Rødbrændt ler fra stolpehul.	A7	CAP	10-11-05
VKH6830X2	Keramiskskår fra kogestensgrube. 5 stk.	A9	CAP	10-11-05
VKH6830X3	Keramiskskår fra stolpehul, 8 stk.	A18	BVS	14-11-05
VKH6830X4	Trækulsstrykker fra kogestensgrube.	A19	BVS	14-11-05
VKH6830X5	Keramiskskår fra fyldskifte, 2 stk.	A35	CAP	15-11-05
VKH6830X6	Flint. 2 afslag og 1 rygflække.	Løsfund, opsamlet i plovfure ved skel mod nord.	CAP	07-11-05

10. Bilag

Oversigtsplan for udgravningsfeltet.